

FOAIA POPORULUI

Organul partidului național-țărănesc.

Prețul gazetei : Pe an 15 cor. Pe jumătate de an 8 „ Pentru străinătate 20 „	Redacția și administrația: Cernăuți, strada Catedralei 6. Apare în fiecare Duminică.	Inseratele : Un rând petit odată 40 bani De două ori . . . 70 „ De trei ori . . . 100 „ Un număr costă 30 bani.

Românii de pe valea Bistriței cer alipirea la Bucovina.

Locuitorii din părțile de pe valea Bistriței, cari vin la împărăția noastră, au adresat împăratului o scrisoare, rugând ca să fie alăturați Bucovinei și nici într'un caz Ungariei. Iată cererea aceasta :

Prea luminate împărate!

Prin pacea încheiată la București, România lasă împărăției comunele Borca, Broșteni, Crucea, Farcașa, Gura-Negrei, Madei, Neagra-Șarului, Paltiniș și Șarul-Dornei din colțul între Bucovina și Ardeal.

Cu țeara din urmă, de care ne despart munții înalți ai Calimanului, noi, locuitorii comunelor numite, nu am avut până acuma nici o legătură, iar de Săcuii de acolo ne deosebim prin sânge, lege, limbă și obiceiuri. Nu avem nimic comun cu ei.

Dincontra de locuitorii Bucovinei, cu cari doară am trăit împreună prin veacuri, ne leagă sângele, limba, legea și obiceiurile. Cu oamenii dela Dorna suntem chiar neam în mare parte. Ne simțim de tot una cu ei. Apoi mergând adese la Dorna, am văzut cu ochii, că fraților noștri de acolo li se face dreptate, că dirigătorii îi întimpină cu dragoste și că deaceia ei o duc bine.

Împreunându-ne cu ei, mult mai lesne ne-am deprinde cu împrejurările nouă.

Însuflețiți de dorința de a ne deprinde cât mai iute și de a ne face cu conștiință și cu drag cetățeni tot așa de credincioși împărăției,

ca frații noștri Dorneni, rostim umilita rugămintă :

Binevoiți, Maiestate, a ne alătura Bucovinei. Luna lui Iulie 1918.

Pentru comuna Borca: Al. Florescu, primar, C. Dimitriu, Costache Vassiliu.

Pentru comuna Broșteni: Const. Filipovici, primar, A. Popovici, preot A. Lazăr, S. T. Kirileanu, învățător.

Pentru comuna Crucea: Ion Parpucea, primar, Dumitru A. Sandei, Vasile Olteanu.

Pentru comuna Farcașa: V. Alexandrescu, primar, V. Agapi, Ion Buinte.

Pentru comuna Gura-Negrei: Dumitrie Iliescu, Gheorghe Nicula.

Pentru comuna Madei: Gheorghe Păcul, Costan Iftimuț.

Pentru comuna Neagra-Șarului: Iosif Popescu, Ion Melinte.

Pentru comuna Paltiniș: Vasile Moană, Ilie Mălinariu, Pint. Pascu.

Pentru comuna Dorna-Șarei: Ilie Buzoi, Gavril Petrovece.

Aurel Onciul.

Reedificarea României.

Un studiu al reformelor necesare.

(Urmare.)

II. Industria.

Până înainte de câteva decenii, România era o țeară absolut agricolă și nu avea mai de fel o industrie mare. Abia sub protecțiunea legii industriale din 20 Aprilie 1887, industria României a început să facă progrese și a crescut succesive până la o valoare de jumătate de

miliardă, din care însă partea covârșitoare se află în mână străină. Dară dacă se trece chiar cu vederea defectul acesta, totuși industria română este insuficientă. Insuficiența ei o dovedește deja faptul, că cu tot consumul minimal de fabricate, cauzat de sărăcia păturilor largi ale populației, la un import total în valoarea medie de 500 de milioane de Lei, an de an se importează fabricate în valoare medie de 450 de milioane de Lei, deci de 90% ale importului total, între cari obiecte metalurgice de mai mult de 150 de milioane de Lei, mașini de 50 de milioane, produse chimice și medicamente de 10 milioane și materii explozive de 30 de milioane de Lei. Articollii aceștia însă, chiar din punct de vedere al autarkiei și al apărării țării, condiționate de autarkie, ar trebui numai decât fabricate în țeară. Cauza insuficienței acesteia este lipsa de întreprinzători, de capital, de materii prime anumite și de forță mecanică.

Lipsa de întreprinzători, în mare parte, s'ar înlătura de sine prin exproprierea pământului cultivabil, devenind disponibili pentru industrie o mulțime de bărbați inteligenți, inițiativi și avuți, cari mai înainte își administrau moșiile. Neputând fi activi mai departe în agricultură, ei firește își vor căuta alt teren de activitate, și cel mai practicabil și totodată cel mai rentabil pentru ei este industria. Nu poate încăpea îndoială, că din exproprierea latifundiilor va rezulta un spor însemnat al numărului întreprinzătorilor industriali români. Tot prin exproprierea pământului cultivabil s'ar înlătura și lipsa de capital, mobilizându-se întreaga avere imobilă și transformându-se în scrisuri ipotecare, cari la rândul lor lesne se pot transforma în bani gata, prin lombardare, precum se va arăta mai jos, în capitolul relativ la reorganizarea creditului și a valutei.

Materiile prime se pot procura în mare parte prin o schimbare amăsurată a agriculturii, precum de exemplu materiile textile prin o cultură mai intensivă a inului și a cânepei, iar procurarea materiilor prime celor mai necesare, precum sunt substanțele bituminoase și metalifere, ar trebui să o iaie în mână statul. Că substanțe de acestea se află în solul României, și anume în abundență, rezultă din configurația geologică. După studiile geologice este aproape sigur că există: antracita la Schela, lignită mai bună la Bahna și la Comănești, lignită de rând la poalele munților de la județul

Mehedinți încolo până la județul Suceava, fier în județul Suceava, minereiu de cupru la Baia de Aramă și Bădeni, galenă și blendă la Bădeni, mangan și realgar la Dorna și altele. Numai depunerile respective sunt prea puțin explorate. A aștepta explorarea de la inițiativa particularilor ar fi o iluzie, pentru că lucrările respective sunt îmbinate cu cheltuieli atât de mari, încât fiecare particular, fie el cât de bogat, își riscă la ele întreaga sa avere, pecând pentru stat, cu budgetul său de sute de milioane, sumele respective, cheltuindu-se chiar fără succes, nu înseamnă decât o bagatelă. Singur numai statul este deci în stare să exploreze în mod temeinic subsolul României, și a-l explora îndeosebi în privința cărbunelui și al fierului îl silesc chiar considerările de apărare, care, precum au dovedit experiențele războiului, este imposibilă, dacă țeara nu dispune de cărbune și de fier. Explorarea temeinică cere un număr oarecare de sonde. Constatându-se prin sonde, gismente suficiente de minerale, și îndeosebi de cărbune și de fier, iarăși numai statul ar fi chemat să le extragă, cu privire la importanța lor extraordinară atât pentru apărarea țării cât și pentru consumul general. Dacă binele public impune concentrarea exercițiului căilor ferate, al poștelor, telegrafilor și telefoanelor în mâna statului, ea de sigur este și mai necesară la materia atât de indispensabilă, cum este cărbunele și fierul. Afară de aceasta, numai statul este în stare de a asigura sub toate împrejurările rentabilitatea întreprinderilor respective, prin o politică vamală amăsurată și prin aplicarea cât mai sistematică a forței mecanice în locul forței fizice, mult mai scumpe. Inițiativei particulare i-ar rămânea rezervat terenul vast al transformării ulterioare a substanțelor extrase.

Forța mecanică în urmă, România precum s'a amintit deja, și-o poate procura în abundență, cu preț minim, din apele ei curgătoare. În privința aceasta, configurațiunea României este cât se poate de favorabilă, deoarece jumătate din frontiera țării este formată de Cărpăți, de pe ale cărora coaste se scurg nenumărate ape, străbătând mai întâi pe o distanță medie de aproape 35 km prin munți, spre a ieși apoi la larg. Înălțimea medie a obârșiei lor este de 1300 m, cea a punctelor în cari ies la larg de 400 m, căderea medie deci în zona munților de 900 m. Cantitatea apoi încă nu s'a măsurat în România. În Austria, biroul hidrografic central,

care studiază de mai mult de 20 de ani atât schimbările atmosferice cât și starea apelor. publicând rezultatele în analele sale și în »cadastrul forțelor idraulice ale Austriei«, constată pentru Bystryca Nadwornianska, un afluent al Nistrului, care izvorește în partea de Est a Cărpăților galițiani, în apropierea Prutului, la o lungime a cursului de 37.7 km și un teritoriu de scurgere de 524 km², o cantitate minimală de apă de 23.8 hectolitri de secundă. Deoarece media ploii în teritoriul muntos al Prutului ajunge numai 72 cm, pecând ea în România, între dealuri, se urcă la 80 cm și la munte chiar la 100 cm, cantitatea apelor carpatine din România, față de cele ale râului Bystryca Nodwornianska, trebuie să fie cel puțin proporțională teritoriului de scurgere al râurilor române în zona munților de (600 km lungimea Cărpăților români × 35 lărgimea zonei =) 21.000 km² față de valea Bystrycei de 524 km². Proporțiunii acesteia însă îi corespunde pentru România o cantitate minimală de $(x : 23.80 = 21.000 : 524;$
 $x = \frac{23,80 \cdot 21.000}{524} = 953.81$ sau în cifră rotundă de 1000 hl de secundă Hectolitru de secundă la o cădere de 0.75 m producând o putere de cal (HP), din cantitatea de 1000 hl de secundă și din căderea medie de 900 m rezultă enorma forță potențială de $\frac{1000 \times 900 \times 100}{75} = 1.200.000$ HP. Stavilindu-se râurile și oprindu-se în bazinele apele mari, cari în Cărpății de Est au un volum cel puțin întreg față de apele mici¹⁾, cantitatea disponibilă a apei se poate urca la 3000 hl de secundă și drept aceea sau întregi forța electrică sau reduce înălțimea căderii folosite la a treia parte. În orice caz, forța potențială ajunge pentru a înlocui întreaga producție actuală de electricitate de aproximativ 62.000 HP²⁾ a stabilimentelor din țară, exercitate cu materii combustibile. mai departe recerința prezentă de forță a întregii industrii mari în suma totală de 130.000 HP³⁾ și în urmă de a electrifica întreaga agricultură. Spre scopul acesta, socotindu-se, pe baza anchetei agrare din anul 1907⁴⁾, zilele necesare pentru munca unui hectar

de porumb cu 42, iar a unui hectar de celelalte cereale cu 21.5, deci cu privire la întinderea respectivei culturi în mediu cu 33, și supunându-se că 80% ale muncii cu brațele, deci $(33 \times 0.8 =) 27$ zile de muncă se pot înlocui prin electricitate, la care 1 HP reprezintă 3 puteri de om, încât zilele de muncă electrică se reduc la $(27 : 3 =) 9$, pentru munca întregii suprafețe cultivabile a României, afară de locurile de grădină de $(7,826.796 - 710.000 =) 7,116.796$ hectare, se recer $(7,116.796 \times 9 =) 64,051.164$ zile de muncă electrică și drept aceea, deoarece ele se retribuie numai asupra campaniei agricole de aproximativ 150 de zile lucrătoare, cu totul $(64,051.164 : 150 =) 427.000$ sau în cifră rotundă . . . 430.000 HP

Față de consumul total de electricitate din titlurile amintite de 622.000 HP cantitatea potențială de 1,200.000 HP reprezintă o rezervă de $(1,200.000 - 626.000 =) 574.000$ HP pentru industria viitoare și îndeosebi pentru eventuala industrie extractivă ce ar avea să o creeze statul, dacă explorarea subsolului va fi constatată gismente suficiente de substanțe bituminoase și metalice.

Precum extragerea substanțelor acestor, așa și prefacerea forțelor idraulice în electricitate nu o poate efectua decât statul, parte din cauza mărimii cheltuielilor respective, parte spre a scuti de uzură publicul consument. Forțele idraulice se pot exploata sau prin mărirea căderii apei, mijlocită de iezături, de canale, de țevi, sau prin acumularea apei în bazine, cu ajutorul unor baraje⁵⁾. Exercițiul cel mai rațional, după experiențele de până acum, îl garantează barajele. Statul nu are deci decât să construiască un sistem suficient de baraje și de centrale electrice. Cheltuielile respective atâră de la o multime de momente, precum este prețul terenului necesar pentru bazin, cantitatea dorită de HP, mărirea văii, căderea ei, configurarea terenului ce o încunjură, structura lui geologică, dimensiunile zidului de baraj, distanța pe care are să se conducă electricitatea și altele și

¹⁾ Jahrbuch des hydrographischen Zentralbureaus, XIV. Band, „Das Sereth- und Pruthgebiet“.

²⁾ Rumänien (Handelsmuseum), pag. 213-214.

³⁾ Rumänien (Handelsmuseum), pag. 136.

⁴⁾ Anuarul statistic al României, 1909, pag. 297.

⁵⁾ Vezi E. Mättern, Die Ausnutzung der Wasserkräfte, Lipsca, 1908.

diferă mereu, precum se vede din conspectul următor al celor mai principale stabilimente electrice din străinătate⁶⁾:

N-rul curent	Țeara	Stabilimentul	Totalul investit în mărci	Puterile de cal (HP)	Deci de HP în mărci
1	Franța	Champ	3,600.000	5.300	950
2		Chédde	1,600.000	10.000	170
3	Germania	Heimbach	10,500.000	16.500	636
4		Rheinfelden	4,900.000	16.800	290
5		Schaffhausen	1,460.000	2.700	540
6		Schweinfurt	750.000	800	470
7	Elveția	Chévres	4,176.000	15.000	280
8		Kanderwek	4,100.000	6.000	680
9		Kubel	4,296.000	5.000	860
10		Luzern	4,160.000	16.000	260
11		Ragaz	160.000	200	800
12		Thussy-Hauterive	3,000.000	6.000	500
13	Norvegia	Hagnek	3,440.000	7.500	460
14		Kykelsrud	5,600.000	28.000	200
15	Italia	St. Giovanni-Lupattolo	927.000	1.350	688
		La olaltă	—	—	7.784

Mărimea cheltuielilor de HP variază deci între 170 de mărci și 950, scade cu cât stabilimentul este mai mare și ajunge în mediu la $(7784 : 15 =) 520$ de mărci sau 650 L. În România condițiunile sunt deosebit de favorabile, deoarece terenul la munte este ieftin și atât de puțin locuit, încât necesitatea de a expozia pentru bazinurile proiectate sate întregi se poate evita ori și unde, și deoarece există destule văi largi ce termină în strâmtoari, formând bazinuri naturale, încunjurate de roce și drept aceea recerând numai baraje relativ scurte. Din cauzele aceste de sigur că cheltuețele de construcțiune nu vor ajunge nici pe departe media de 650 L. de HP. Dară calculându-se din precauțiune chiar cu media de 520 mărci egale cu 650 L., pentru plata intereselor și amortizarea capitului de investițiune s'ar recere de HP la o dobândă de 4% pentru interese $(650 \times 0.04 =) \dots \dots \dots 26.00$ L. și pentru amortizare $(650 \times 0.01 =) 6.50$ L. Adaogându-se încă spesele conservării și ale regiei, cari după experiențele făcute consumă 12% ale capitalului investit, deci la 650 L. cvota de $(650 \times 0.12 =) \dots \dots \dots 78.00$ L. totalul cheltuielilor anuale de HP se urcă la $\dots \dots \dots 110.50$ L.

Un HP produce în teorie 660 vat sau 0.66 kilovat (kw) de electricitate; în praxă, efectul acesta, până ce ajunge la conzument, scade din cauza fricțiunii în turbină, în generator, în transformator și în conducte cu 40% la 60%, deci la $(0.66 \times 60 =) 0.40$ kw. Un kw costă deci la o recerință anuală de 110.50 L. de HP

⁶⁾ Mattern, cartea citată, pag. 392—393.

pe an $(\frac{110.50 \times 100}{40}) \dots \dots \dots 276.—$ L.
 pe lună $(276 : 12 =) \dots \dots \dots 23.—$ L.
 pe zi $(23 : 30 =) \dots \dots \dots 0.77$ L.
 și pe oră $(0.77 : 24 =) \dots \dots \dots 0.03$ L.

Față de prețul de kw și de oră de 0.70 L. cerut în România de stabilimentele calorice de electricitate, prețul de mai sus de 0.03 L. reprezintă numai $(0.03 : 0.70 =) 4\%$. Adevărat că el nu rezultă decât în cazul că se folosește întreaga electricitate ce o produc turbinele în mersul lor continuu. Exploatarea lor totală sau aproape totală se poate însă lesne asigura prin o împărțire amăsurată a exercițiilor, întrebându-se electricitatea ziua și vara în agricultură, iar noaptea și iarna pentru luminat și încălzit sau în industrii intermitente, ca de exemplu pentru a extrage din aer nitrogen spre îngrășarea solului, pentru a fabrica aluminiu și altele. Dară folosindu-se chiar jumătate din electricitatea ce se produce, totuși ea de kw și de ora nu ar costa decât 0.06 L. Spațiul între suma aceasta și cea actuală de 0.70 L. este atât de mare, încât nu garantează numai plata intereselor și amortizarea capitalului investit, ci în limitele lui și o rentabilitate după plac, beneficiul de 4% urcându-se pentru fiecare ban mai mult de kw și oră cu $(0.01 \times 24 \times 365 : 0,40) 22$ de L. pe an de HP, deci cu $(2.200 : 650 =) 3.3\%$ ale capitalului investit, până la maximul posibil de $3.3 \times (70.3) - 4 =) 21.7\%$. În cadrul acesta, statul poate regula prețurile, depăcum voiește sau să realizeze un profit mai mare, sau să protejeze unele întreprinderi, aplicând chiar tarife diferențiale. Cheltuețele electricității fiind astfel de mici, exploatarea forțelor idraulice ar avea de urmare economii colosale. Așa în agricultură, de pildă, media cheltuielilor pentru munca unui hectar se urcă în prezent la 90 L., sau pentru cele 80% ce ar avea să se înlocuească prin electricitate la $(90 \times 0,8 =) 72$ L. Electrificându-se agricultura, recerința de 72 L. s'ar reduce pentru cele 9 zile de muncă electrică, amintite mai sus, de câte 16 ore, deci pentru $(9 \times 16 =) 144$ ore de lucru de câte un HP egal în efect cu 0,40 kw la $(144 \times 0,40 \times 0,03 =) 1.74$ L. deci la $(174 : 72 =) 2.4\%$ ale cheltuielilor de până acuma plus anuitatea pentru interesele și amortizarea costului mașinilor agricole, cari, fie ele cât de mari, nu compenzează nici pe departe între 72 și 1.74 L de ha. (Va urma.)

Adunarea preoților.

(Urmare și sfârșit.)

Astăzi trebile stau întors, dară cât de întors! Astăzi muntenii rămași fără vite sunt oameni săraci, afară de unii puțini, cărora din întâmplare li-au mai rămas câte câteva vite sau cari mai au, cum se zice, câte puțin sau vechi, cari și ei însă sărăcesc sigur și cu atât mai rapid, cu cât mai rapid cresc prețurile pâinii ajungând să coste aice în momentul când scriu aceste un chilogram de porumb 10 cor., în vreme ce prețul unei vite bunișoare abia ajungător spre a cumpăra 150 chlgr. porumb, cantitatea trebuincioasă în lipsa altor feliiuri de pâne pentru de a se nutri o familie de cinci persoane în timpul unei luni de zile. Dară oare câți mai sunt de aceia, cari pot să vândă în toată luna câte o vită sau cari să aibă strânși din alte vremuri atâția bani, în cât să-și poată cumpăra pentru un an de zile măcar porumbul trebuincios? Deci muntenii sunt în marea lor majoritate astăzi și vor fi în curând în totalitatea lor oameni săraci, cari tot banul, ce-l primesc dela stat, cel vor putea câștiga pe lucru sau din vânzarea unei vituțe nu-l vor putea întrebuința pentru alta ceva, decât numai pentru gurile lor flămânde. Fiind așa se înțelege de sine, că venitul preoților dela munte astăzi este și trebuie să fie mai mic decât al celor dela țară, unde oamenii având pânea de pe pământul lor cel puțin nu trebuie s'o cumpere, dacă nu cumva au încă și de vândut și deci banii cei primesc dela stat sau îi câștigă pe lucru, eventual și din vânzarea de pâne, li rămân în pungă, așa încât li dă mâna de a-și împlini cu ușurință și obligămintele lor obicinuite față de preot și de biserică sau impuse lor de simțământul religios. Nu numai că sunt mai mici veniturile preoților dela munte, ci ele vor tot scădea până când și în măsura în care vor tot săraci muntenii pe urma scumpirei crescânde a pâinii și vor rămânea așa cine știe până când. Această deosebire în venituri este și mai mare considerând, că și prinosul de pâne, ce obicinuia a-l aduce oamenii în biserică și care în timp de pace la munte era cel puțin tot așa de abundant și frumos ca și la țară, acuma a dispărut cu totul, de oare ce oamenii dela munte, cari nu pot afla sau din cauza scumpetei nu pot cumpăra nici măcar făină trebuincioasă pentru pomul obicinuit la înmor-

mântări, la care ei ținea atât de mult, cu toată bunăvoința lor, azi nu mai sunt în stare de-a face pomană, pe când la țară prinosul este același ca în timp de pace, ceea ce considerând scumpetea pâinii este astăzi o rubrică de venit neprețuit de mare. În fine de pe vite ca și preoții dela țară de prezent n'au nici cei dela munte nici un venit, căci ca și aceia mai au doară una, cel mult două vaci, cât pentru trebuința căsii, dacă nu cum-va nici una. Deosebirea cea mai mare și până la insuportabilitate stă însă în aceea, că pe când preoții dela țară au pânea trebuincioasă de pe pământul lor sesial, cei dela munte trebuie s'o cumpere ca în totdeauna cu bani gata, numai că pe când de altă dată o cumpăra ușor cu prețul unei sau duor vite vândute sau cu venitul de pe vr'o două »funcții grase«, azi n'au banii trebuitori de a și-o cumpăra. Venit de pe vite nu-i, funcții grase nu-s, rămâne numai salariul de 200—300 cor. lunar și venitul zicem de două ori așa de mare, ceea ce însă — fără poate excepțional — nu-i, da zicem că ar fi, deci 400—600 cor. lunar, sau în mediu salar și venit la un loc 750 cor. lunar, pe când porumbul costă 10 cor. un chlgr. sau 1500 cor. un chlgr. — cantitatea necesară în lipsa altor cereale pentru o familie cu 5 persoane. Drept este, că și preoții dela țară au astăzi spese enorme cu lucrarea pământului, spese, cari nu se pot acoperi cu tot venitul și salariul lor, totu-și dacă spre exemplu lucrul unei fâlci de porumb ar costa 2000 cor. — și mai mult sigur că nu costă — și dacă pe falce s'ar produce nu ca în anul trecut, în care, fiind el un an excepțional de bun, s'au produs și 2000 chlgr. și mai mult, ci numai 1000 chlgr. apoi după prețul porumbului cum este astăzi la țară, adică 8 cor. chlgr. cu 250 chlgr. s'ar acoperi spesele lucrului și încă ar rămânea 750 chlgr. pentru trebuința proprie, pentru care cantitate noi dela munte trebuie să plătim conform prețului de aice 7500 cor. Asta numai spre mai bună înțelegere a deosebirei celei mari dintre noi.

Fapt este, că pe când cu toții nu mai avem astăzi din salariul și venitul nostru banii trebuincioși pentru cele absolut necesare ale traiului, noi cei dela munte nu-i avem nici măcar unic pentru cumpărarea porumbului necesar. Da ce să facem cu celelalte, câte mai trebuiesc pe lângă porumb, apoi cu straietele, albiturile, încălțăminte etc.? De pâne de grâu nici nu

-orbim, căci o vedem doară, dacă cum-va rămâne vre un corn de prescură în Dumineci sau sărbători, pe care o aducem copiilor noștri ca ceva nepomenit și neuzit, ca să nu se șteargă din mintea lor conceputul cuvântului, cu care abia se deprinsese. Însă și de aceste suntem în pericol de a nu mai avea, dacă se va găti puțină făină, ce o mai ținea prin cele cotloane câteva babe străvechi pentru petrecania lor și dela cari o cerșim, ca să nu rămânem încă și fără s. liturgie în Dumineci și sărbători, căci pe la cele officii de alimentare dacă se mai află câte un sac, doi de făină curată, apoi zice, că ea e, menită pentru amployați, la cari nu aparținem noi, ci noi suntem o turmă rătăcită, de care unii nu voiesc sau nu pot, eară alții nu se cred îndătoriți de a griji, fără doară cu emise, de a nu primi plată, care întrece prescrisele stolei — stolă ordonată ddto anno 1, eară noi trăitori în anul 1918, curând în al 5-lea an al războiului mondial, când o coroană nu valorează cât 1 crucer din timpul stolei.

Cred a fi spus destul și putem face finit vorbeii. Deci să reasumăm: Sub referințele date o regulare a stării materiale a preoției nu mai îngăduie nici un moment de amânare; noi preoții dela munte am ajuns până acolo, că nu mai avem pe ce ni cumpăra nici măcar porumbul trebuincios pentru traiu; suntem azi flămânzi, goli și săraci. Aceste-s fapte nu vorbe. Și dacă unii foarte puțini dintre noi vor fi mai având din alte timpuri oarecari capitaluri, atunci deosebirea e, că ei vor călca pe urma celorlalți cu una, două sau câteva luni mai târziu, dară vor călca sigur. Se înțelege, dacă numai pentru cumpărarea porumbului trebuincios unei familii zicem de 5 persoane pe un an de zile se recer azi vr'o 18.000 cor. Tot acolo vor ajunge sub referințele date și preoții dela țară, deși poate ceva mai târziu, cu toate că ei încă mai au pânea, pe care noi n'o avem, dară numai un an rău sau slab și au gătit-o și ei. Și ca să fiu deplin just, aproape în aceeași categorie cu preoții dela munte trebuie puși și toți preoții dela țară, cari n'au pământ sesial, sau cari avându-l n'au luat nici un folos de pe dânsul nici anul trecut din cauza apropierei frontului, nici anul acesta aflându-se pământul în stare de nelucrat din cauza tranșeelor aflătoare pe dânsul, precum de pildă în comunele St. Onufrei, Vășcăuți p./S., Tărășeni etc. Deosebirea între preoții cu și fără pământ sesial producător de

pâne am accentuat-o deosebit nu pentru că noă i-am invidia pe colegii noștri dela țară, fiindci ei au pânea, pe care noi n'o avem, ci pentru aceea, ca întâmplându-se, că unul dintre noi să propuie în adunare, ca pe lângă regularea generală a stării noastre materiale valabilă pentru toți, noauă să ni se voteze și cererea separată după un ajutor local sau personal, respective celor dela țară rămași fără pâne din cauzele înduse, un avans pe contul despăgubirei, ce au a o primi, dânsii să fie convinși despre îndreptățirea cererii noastre și să se îndemne a avea loialitatea de a sprijini cu toată tăria asta cerere justă. Și încă am uitat: un venit aduce și pământul sesial dela munte. Neavând vite l-am dat în arândă cu preț anual, care variază între 800 și 1200 cor., preț ajungător pentru de a cumpăra 100 chlgr. porumb.

Un preot dela munte.

Cântec din războiu.

Mamei!

Ah, te văd maică iubită
Întristată stai la sobă.
Inima ta ți'i zdrobită,
Nu mai poți vorbi o vorbă.

Fusu'n deget se'nvârtește
Gânduri rele mintea'ți bate.
Pruncu'ai vrea să'l prinzi în brațe
Care 'ai adăpat cu lapte.

Focul pâlpâie în vatră
Mâțul toarce lâng'o sită
Numai tu ești viu în casă,
Numai tu neadormită.

Vântul șueră pe-afară
Bate ușa din tițini.
Tu scapi fusul deodată
Tresarind. Aștepti să vin.

N'asteptă zădarnic mamă
Lasă focul să se treacă;
Stânge lampa ne-adormită
Furca las'o în cot să toarcă.

Tu te roagă la Prea sfântul
Să fii numai sănătoasă,
De mă întorc din bătălie,
Ca să te găsesc acasă.

Mie'mi merge tot într'una
Când mai rău și când mai bine.
Când în linii prin șrapnele
Când în vis, acas' la tine.

Nu mi-i teamă de nimică,
Nici de glonț, nici de șrapnel.
Unde e focul mai aprig,
Acolo's și eu în el.

Bun e Dumnezeu sfânt
Îmi va ajuta și mie,
Întorcându-mă acas'
Să te gădesc încă vie.

De Axenti Bilețchi din Opreșeni.

Știri mărunte.

Regimentul glotaș de infanterie Nr. 22 (Memorial). Regt. i. r. glotaș de inf. Nr. 22 are intențiunea să publice un memorial, care va conține istoria glorioasă a regimentului cu ilustrațiuni foarte număroase. Jurnaliști, desenători și fotografi ai regimentului vor aranja materia. Toți cei ce au făcut parte din regiment sunt rugați, să comunice adresa lor; ofițerilor și soldaților decorați li se adresează apelul, să trimită câte o fotografie și să conlucre contribuind materie serioasă și veselă. Neamurile camerazilor de regiment picați, pierduți sau prinși le rugăm să ni trimită fotografiile și biografiile scurte. Opul va fi voluminos și decorat de artiști. Prețul, care nu este încă calculat acurat, va fi probabil după părerea oficiului de consultațiuni al ministeriului de războiu cam următor: Ediția broșată 30 cor. ediția de lux 36 cor. Comandele (și 3 rate de plată) să se trimită cât mai curând: Comandamentului regimentului glotaș de infanterie Nr. 22, poșta de câmp 44 sau comandamentului districtual de gloate Nr. 22 în Cernăuți.

Stricăciunile de războiu. Guvernul țerii a publicat un comunicat, prin care invită pe toți, cari au suferit pagube în urma războiului, să le anunțe. În numărul viitor vom da povățuiri mai pe larg, cum să facă oamenii noștri anunțurile acestea.

Chemarea la arme. Cei reținuți la ultima revizuire „W“ au să se prezinte la serviciu ș. a. cei născuți în anii 1896 până 1899 la 4 August 1918 și cei născuți în anii 1860 până la 1895 și în anul 1900 la 3 Septembrie 1918.

Concert. D-șoara Viorica Ursuleac, abv solventa conservatorului din Viena, aranjează Luni, în 5 August a. c. la orele 8 seara în sala societății filarmonice din Cernăuți un concert cu următorul program: Mozart: „Das Traumbild“, „Der Zauberer“ și „Wiegenlied“; Verdi: Aria Eleonorei din „Troubadur“; Caudella: „Mama“ și „Ochi albaștri's drăgălași“; Gounod: Juwelenarie din „Margareta“; Brahms: „Am Sonntagmorgen“, Mädchenlied, și „Vergebliches Ständchen“; Dvorzák: Aus den „Zigeunerliedern“; Dell'Aqua: „Villanelle“. Biletele se vând la B. Klein, Cernăuți strada primăriei 17. Este primul concert mare, pe care-l aranjează Româncă inimoasă Viorica Ursuleac, fiica preotului Ursuleac. Nu ne îndoim, că toți Românii din capitală vor grăbi. să-și cumpere la timp bilete, pentru a putea lua parte la acest concert.

Liceul nr. 3 i. r. al statului în Cernăuți. Examenle particularilor încep Luni la 22 Iulie a. c. la orele 8 înainte de amiază. Elevii particulari se vor înscrie pentru examen cel mai târziu Sâmbătă la 20 Iulie în cancelaria direcțiunii (în localul Școlii Normale, strada Ștefaniei nr. 17, odaia nr. 22), prezentând recepisa pentru plata taxei școlare și plătiind taxa de examen. Examenle de admitere în clasa Ia pentru anul școlar următor 1918/9 se vor face înainte de vacanțe, Marți și Miercuri, în 30 și 31 Iulie a. c. Elevii se vor înscrie în acele zile între orele 8 și 10, vor prezenta certificatul școlii primare, care au frecventat, prevăzut cu clauza cerată de lege, actul de naștere precum și taxele prescrise de 7 cor. 20 b.

A murit Aristizza Romanescu. Cea mai mare artista dramatică română, alături de Agata Bărescu, s'a stins la Iași, după o boala grea ce a chinuit-o ani de zile. Romanescu a impresionat cu talentul ei, cu arta ei, cu jocul ei, multe generații. Avea felul ei particular de a vorbi blajin și dulce. Cel ce scrie aceste rânduri, a auzit-o declamând minunata poezie populară a lui Alexandri: »Miorița«, a văzut-o jucând în »Hoții« lui Schiller, în »Vinovat« de Richard Voss și-și aduce și acum aminte cum a știut Romanescu se miște până la lacrimi publicul. Frumoasă, cu față rotundă, draguță, cu ochi mari, negri, scânteietori, ea juca cu pasiune, natural și nesilit și stârnea lacrimi la spectatori. Profesoară la Conservatorul de arta dramatică București, dânsa a format multe artiste dramatice pentru Teatrul Național, cari azi sunt fala scenei

române. Romanescu este foarte bine cunoscută și Românilor bucovineni, având noi în două rânduri, la 1911 și 1912, plăcerea de a o vedea jucând în trupa lui Liciu la Cernăuți.

Știri ultime.

Războiul.

A cincilea atac al Germanilor vara aceasta contra frontului francez a urmat zilele aceste. De data asta asaltul Germanilor s'a îndreptat încontra fortăreței Reims și la râul Marne, care pe o întindere de 20 km a fost trecut de oștirile germane. Opintirile Francezilor și Englezilor, de a pune stavilă năvalei Germanilor, au fost zădarnice. Cele mai bune oștiri au trebuit să fie jertfite, pentru a opri înaintarea oștirii germane. Peste 20.000 de prizonieri au rămas pelângă un material de războiu foarte bogat în mâinile Germanilor.

Italianii, după oprirea asaltului nostru și retragerea oștirilor noastre în liniile, de unde a pornit ofensiva noastră, au crezut, că armata noastră nu va mai putea pune rezistența necesară atacului lor, și au început în diferite locuri, pe întregul front, să pipăie, ori de nu ar putea rupe frontul nostru. Încercările aceste însă i-au costat jertfe grele. Frontul nostru a rămas neștirbit, iar Italianii au seferit numai pierderi foarte mari, fără să aibă vr'un succes.

In Albania oștirile noastre au trebuit să se retragă înaintea asaltului italian și francez. întărindu-se într'un loc nou și respingând toate atacurile dușmane.

Pacea. Primul nostru ministru de externe Burian a dat gazetelor un comunicat, în care a arătat starea politice noastre externe. În comunicaiul acesta contele Burian, a accentuat încă odată dispozițiunea monarhiei noastre, de a încheia o pace cinstită. Cauza, că nu putem încheia pacea, sunt numai dușmanii noștri, cari vrau să ne ciocărtească monarhia, rupând bucăți din ea. Situația noastră e așa, că nu avem grijă de viitorul nostru. Chezășia pentru aceasta sunt oștirile noastre viteze.

Publicare de concurs.

La primăria orașului Câmpulung este de ocupat postul de contabil.

Condițiunile de primire sunt:

1. examen de contabil;
2. cunoașterea limbelor germană și română în cuvânt și scriere;

Editor și redactor responsabil: dr. Aurel cav. de Onciul.

3. cetățania austriacă;
4. etate sub 50 de ani;
5. viață nepătată.

Salar conform învoirii.

Petițiile sunt de predat primăriei în Câmpulung până la 1 August 1918.

Câmpulung, în 10 Iulie 1918.

Gerentul:

Iacoban, m. p.

Invitare

la adunarea generală ordinară a însoțirii de păstrare și credit pentru Corlata ins. reg. cu gar. nem., care se va ținea Duminică în 29 Iulie 1918 st. n. la orele 2 p. m. în localul însoțirii.

Ordinea de zi:

1. Raportul directorului despre activitatea însoțirii.
2. Aprobarea bilanțului pe anii 1914, 1915, 1916 și 1917, precum și întrebuintarea venitului curat.
3. Alegerea direcțiunii și consiliului de control.
4. Eventuale.

Neîntrunindu-se numărul recerut de membri la ora fixată, adunarea se va ținea cu o oră mai târziu, fără privire la numărul membrilor prezenți tot în acel local.

Corlata, în 14 Iulie 1918.

Toader Valeanu m. p.
director.

Calendar Iulie 1918.

Ziua	Calendarul vechiu	Cel nou
Duminică	8 M. Procopie	21
Luni	9 M. Pancrație	22
Marți	10 45 Mart. din Nicop. Ⓜ	23
Miercuri	11 M. Eufemia	24
Joi	12 M. Proclu și Ilarion	25
Vineri	13 Sinod. Arh. Gavril	26
Sâmbătă	14 Ap. Achila	27
Duminică	15 M. Chiriac și Iulie	28
Luni	16 M. Atinogen	29
Marți	17 M. Marina Ⓢ	30
Miercuri	18 M. Iacint și Emilian	31
Joi	19 C. Macrina	1 August
Vineri	20 (†) Prorocul Ilie	2
Sâmbătă	21 C. Simeon și Ioan	3

La Institutul Röntgen

(razele x)

al doctorului

Goldfeld,

Cernăuți, strada poștei Nr. 1,

se primesc cercetări cu razele x (Röntgen) la boale de plămâni, inimă, stomac precum și alte boale interne.